

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002805

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 23-06-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ніколаєв Дмитро Петрович

2. Dmytro P. Nikolaiev

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7563-5962

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка

Дата захисту: 26-06-2026

Спеціальність за освітою: 051 Економіка

Місце роботи здобувача: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14046

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 06.81.12, 06.81.25, 06.81.85

Тема дисертації:

1. Формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей
2. Formation of a Sustainable Development Strategy for Ukrainian Oil and Gas Companies Based on Adaptive Business Models

Реферат/анотація:

1. Дисертацію присвячено вирішенню важливого наукового завдання, що полягає у розробленні концептуально-методичних та прикладних засад формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей в умовах енергетичного переходу, посилення ESG-вимог, зростання ризиків та воєнних викликів. У розділі 1 «Теоретичні засади формування стратегії сталого розвитку підприємства» досліджено сутність та еволюцію концепції сталого розвитку, науково-теоретичні підходи до формування стратегій сталого розвитку підприємств та особливості їх реалізації у нафтогазовій галузі. Доведено, що концепція сталого розвитку трансформувалася в інтегровану систему стратегічного управління, спрямовану на забезпечення економічної результативності, екологічної безпеки, соціальної відповідальності та адаптивності до змін зовнішнього середовища. Дістало подальшого розвитку трактування поняття «сталий розвиток нафтогазової компанії» як інтегрованої системи економічних, технологічних,

соціальних та екологічних характеристик, що забезпечують довгострокову результативність і відповідність ESG-принципам. Удосконалено науково-теоретичні підходи до формування стратегії сталого розвитку шляхом інтеграції адаптивних бізнес-моделей, ESG-принципів та ризик-орієнтованого підходу в єдину систему стратегічного управління. У розділі 2 «Аналіз досвіду реалізації стратегій сталого розвитку у практиці нафтогазових компаній» встановлено сучасні тенденції розвитку нафтогазової галузі під впливом енергетичного переходу, декарбонізації, цифровізації та посилення ESG-факторів. Визначено, що ефективність стратегій сталого розвитку міжнародних компаній забезпечується поєднанням економічної результативності, екологічної відповідальності, цифровізації та ESG-орієнтованого управління. Встановлено, що українські нафтогазові компанії функціонують в умовах воєнних ризиків, інституційних обмежень і дефіциту ресурсів, що визначає адаптивний характер їх стратегій із пріоритетом енергетичної безпеки та економічної стабільності. Розроблено методичний підхід до оцінювання рівня сталого розвитку нафтогазових компаній на основі адаптованої системи індексів SDM та інтегрального індексу сталого розвитку (ISDM), що дозволяє комплексно оцінювати економічні, екологічні, соціальні та управлінські складові діяльності компаній. Доведено позитивний вплив інтеграції ESG-принципів на фінансову стійкість та результативність діяльності підприємств. У розділі 3 «Концептуально-методичні підходи до формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній України на основі адаптивних бізнес-моделей» розроблено комплекс концептуально-методичних та прикладних рішень щодо забезпечення сталого розвитку компаній. Обґрунтовано концептуально-методичний підхід до формування адаптивних бізнес-моделей, який базується на інтеграції стратегічного планування, ESG-принципів, цифровізації, ризик-менеджменту та управлінської адаптивності. Розроблено механізм забезпечення сталого розвитку нафтогазових компаній, що передбачає моніторинг факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, використання інструментів адаптації до ризиків і технологічних змін та систему критеріїв оцінювання сталого розвитку. Запропоновано трьохпараметричну модель оцінювання сталого розвитку нафтогазових компаній (T-E-S), яка інтегрує технологічний, економічний та соціально-екологічний параметри і забезпечує комплексне оцінювання рівня сталого розвитку, адаптивності та ризикостійкості компаній. Удосконалено науково-методичний базис оцінювання трансформаційної готовності підприємств до впровадження адаптивних бізнес-моделей. Розроблено модель оцінювання ризикостійкості на основі інтеграції SWOT- та PEST-аналізу, експертного оцінювання і сценарного підходу. Запропоновано диференційовані сценарії сталого розвитку нафтогазових компаній України, орієнтовані на диверсифікацію бізнес-моделей, технологічне оновлення, цифровізацію та ESG-інтеграцію, що сприяє підвищенню адаптивності, стійкості та конкурентоспроможності компаній в умовах енергетичного переходу та воєнних викликів.

2. The dissertation is devoted to solving an important scientific problem consisting in the development of conceptual, methodological, and applied foundations for the formation of a sustainable development strategy for Ukrainian oil and gas companies based on adaptive business models under conditions of the energy transition, increasing ESG requirements, growing risks, and wartime challenges. Chapter 1, "Theoretical Foundations of Enterprise Sustainable Development Strategy Formation," examines the essence and evolution of the sustainable development concept, scientific and theoretical approaches to the formation of sustainable development strategies, and the specific features of their implementation in the oil and gas industry. It is proved that the concept of sustainable development has evolved into an integrated system of strategic management aimed at ensuring economic performance, environmental safety, social responsibility, and adaptability to changes in the external environment. The interpretation of the concept of "sustainable development of an oil and gas company" has been further developed as an integrated system of economic, technological, social, and environmental characteristics ensuring long-term performance and compliance with ESG principles. Scientific and theoretical approaches to the formation of sustainable development strategies have been improved through the integration of adaptive business models, ESG principles, and a risk-oriented approach into a unified strategic management system. Chapter 2, "Analysis of Sustainable Development Strategy Implementation Practices in Oil and Gas Companies," identifies current trends in the development of the oil and gas industry under the influence of the energy transition, decarbonization, digitalization, and strengthening ESG factors. It has been determined that the

effectiveness of sustainable development strategies implemented by international companies is ensured through a combination of economic performance, environmental responsibility, digitalization, and ESG-oriented management. It has been established that Ukrainian oil and gas companies operate under conditions of wartime risks, institutional constraints, and resource shortages, which determine the adaptive nature of their strategies with a priority on energy security and economic stability. A methodological approach to assessing the level of sustainable development of oil and gas companies based on the adapted Sustainable Development Measurement (SDM) index system and the Integrated Sustainable Development Index (ISDM) has been developed. The proposed approach enables a comprehensive assessment of economic, environmental, social, and governance dimensions of company performance. The positive impact of ESG integration on the financial resilience and performance of enterprises has been confirmed. Chapter 3, "Conceptual and Methodological Approaches to the Formation of a Sustainable Development Strategy for Ukrainian Oil and Gas Companies Based on Adaptive Business Models," develops a set of conceptual, methodological, and applied solutions aimed at ensuring the sustainable development of companies. A conceptual and methodological approach to the formation of adaptive business models has been substantiated, based on the integration of strategic planning, ESG principles, digitalization, risk management, and managerial adaptability. A mechanism for ensuring the sustainable development of oil and gas companies has been developed, providing for the monitoring of external and internal environmental factors, the use of tools for adaptation to risks and technological changes, and a system of criteria for assessing sustainable development. A three-parameter model for assessing the sustainable development of oil and gas companies (T-E-S) has been proposed, integrating technological, economic, and socio-environmental parameters and providing a comprehensive assessment of sustainable development, adaptability, and resilience. The scientific and methodological basis for assessing the transformational readiness of enterprises to implement adaptive business models has been improved. A resilience assessment model based on the integration of SWOT and PEST analyses, expert evaluation, and a scenario approach has been developed. Differentiated sustainable development scenarios for Ukrainian oil and gas companies have been proposed, focusing on business model diversification, technological modernization, digitalization, and ESG integration, thereby contributing to enhanced adaptability, resilience, and competitiveness under conditions of the energy transition and wartime challenges.

Державний реєстраційний номер ДіР: -

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Ніколаєв Д.П. Теоретико-методологічні засади формування стратегії сталого розвитку нафтогазових компаній в умовах глобалізації. Економіка та суспільство. 2025. № 82. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/7411>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-169>.
- Bochkovskyi A., Sapozhnikova N., Nikolaiev D., Savichevych O. «Human factor» in the occupational health and safety: causes of the occurrence and ways to minimization. Journal of Scientific Papers Social Development and Security. 2020. Vol. 10, No 6. P. 127–143. URL: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/262> DOI: <https://doi.org/10.33445/sds.2020.10.6.12>

- Ніколаєв Д. П. Модель системи індексів оцінювання сталого розвитку нафтогазових компаній України. Інвестиції: практика та досвід. 2026. № 4. С. 231–237. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/9083>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2026.4.231>.
- Ніколаєв Д. П. Формування адаптивних бізнес-моделей нафтогазових компаній України в контексті стратегії сталого розвитку. Ефективна економіка. 2026. № 2. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/9262>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.2.155>
- Некрасова Л. А., Ніколаєв Д. П. Сценарний підхід як інструмент обґрунтування стратегій сталого розвитку нафтогазових компаній України. Наукові перспективи. 2026. № 2 (68). С. 2450–2462. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/38350/38358> DOI: [https://doi.org/10.52-058/2708-7530-2026-2\(68\)-2450-2462](https://doi.org/10.52-058/2708-7530-2026-2(68)-2450-2462).
- Соколовська З. М., Ніколаєв Д. П. Багаторівнева система стратегічного планування розвитку територій. Економічна кібернетика: теорія, практика та напрямки розвитку: матеріали наук.-практ. інтерн.-конф., (24–25 листопада 2021 року), Одеса, Україна. Одеса: Національний університет «Одеська політехніка», 2021. С. 22–26. URL: <https://economics.op.edu.ua/wp-content/uploads/2021/12/tezy-1.pdf>.
- Rassadnykova S., Nikolaiev D. The Principle of Acceptable Risk in Corporate Management. Corporation Management: Materials of the 2nd International Conference, (19 May 2022), Estonia, Tallinn – Slovakia, Banská Bystrica. P. 111–114. URL: <https://doi.org/10.36690/ICCM-2022>.
- Ніколаєв Д. П., Кондратюк Д. М. Математичні моделі бойових та воєнних дій. Formation of Innovative Potential of World Science: Materials of the V International Scientific and Theoretical Conference, (28 July 2023), Tel Aviv, Israel. Tel Aviv: European Scientific Platform, 2023. С. 56–58. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/issue/view/28.07.2023>.
- Ніколаєв Д. П., Рассадникова С. І. Формування моделі стійкої економіки підприємства. Сучасні трансформації у світовій економіці: виклики та пріоритети розвитку: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. студ. та молод. вчен., (27 жовтня 2023 року), Одеса, Україна. Tallinn: Teadmus, 2023. С. 69–70. URL: https://api.teadmus.org/storage/published_books/CURRENT_TRANSFORMATIONS_IN_THE_GLOBAL_ECONO
- Ніколаєв Д. П., Привалов М. І., Рассадникова С. І. Цифрові стратегії інноваційних проєктів. Механізми протидії сучасним викликам і загрозам: досвід ЄС для України: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. в рамках виконання проєкту Модуль Жан Моне програми ЄС Еразмус+ «Впровадження механізмів ЄС для протидії сучасним викликам і загрозам» (101085700 – IMEU – ERASMUS- JMO-2022-HEI-TCHRSCH) (2022–2025), (28–29 лютого 2024 року), м. Суми, Україна. Суми: 2024. С. 141–143. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/items/00510421-5087-4651-8aa4-3030b3293cd0>.
- Ніколаєв Д. П., Дуднік М. Д. Розробка стратегії інноваційно-інвестиційного розвитку підприємства. Формування потенціалу економічного розвитку промислових підприємств: матер. Міжнар. наук.-практ. конф., (27 жовтня 2023 року), Одеса, Україна. Одеса: Національний університет «Одеська політехніка», 2023. С. 15–17. URL: https://economics.op.edu.ua/files/science/form_ek_rozv/2023/tezy.pdf.
- Привалов М. І., Ніколаєв Д. П. Безпека бізнес-систем та баз даних в контексті аналізу методів і засобів кібербезпеки. Інформаційні технології: теорія і практика: матер. І (VII) Міжнар. наук.-практ. конф. здоб. вищ. осв. і молод. учен., (20–22 березня 2024 року), Дніпро, Україна. Дніпро: 2024. С. 444–446. URL: <https://ir.nmu.org.ua/entities/publication/932e84e3-c8ba-409b-be42-8a8b1a58746a>.
- Nikolaiev D. P. Challenges and Risks Management Strategies of Personnel Potential in the Context of the Concept of Sustainable Development. Economics, Finance, Accounting and Law: Strategic Priorities for Development in the Context of Globalization: proceedings of the International Scientific-Practical Conference, (21 December 2024), Aarhus, Denmark. Aarhus: 2024. P. 48–51. URL: <https://www.economics.in.ua/2024/12/21.html>.
- Ніколаєв Д. П. Теоретичні засади сталого розвитку: соціальні, економічні та екологічні аспекти. Посткризові контури світової економіки: від фрагментації до нового світового порядку: матер. Міжнар.

наук.-практ. конф. студ. і молод. учен., (31 жовтня 2025 року), Одеса, Україна. Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2025. С. 282–284. URL:

https://api.teadmus.org/storage/published_books/Post_Crisis_Contours/monograph.pdf.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення стану навколишнього середовища; економія енергоресурсів

Охоронні документи на ОПВ:

Комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0119U000743, 0124U003549

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Некрасова Любов Аркадіївна

2. Liubov A. Niekrasova

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4305-7547

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кінаш Ірина Петрівна

2. Iryna P. Kinash

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5391-6560

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Код за ЄДРПОУ: 02070855

Місцезнаходження: вул. Карпатська, Івано-Франківськ, 76019, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Манойленко Олександр Володимирович

2. Oleksandr V. Manoilenko

Кваліфікація: д.е.н., професор, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5979-4077

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=1fNOWp0AAAAJ&hl=ru>

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет "Харківський політехнічний інститут"

Код за ЄДРПОУ: 02071180

Місцезнаходження: вул. Кирпичова, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бавико Олександр Євгенович

2. Oleksandr Y. Bavyko

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0087-2656

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Брагіна Ольга Сергіївна

2. Olha S. Brahina

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2050-552X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Одеська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 43861328

Місцезнаходження: пр. Шевченка, Одеса, 65044, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Волощук Лідія Олександрівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Волощук Лідія Олександрівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Ніколаєв Дмитро Петрович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна